

# Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani  
 Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 45-86

## Za ugled stanu

Od najboljših in najpožrtvovalnejših mladih tovarišev in tovarišic se množe pritožbe o padanju ugleda našega stanu na deželi. V glavnem pripisujejo to dejstvo pomanjkljivi šolski pripravi učiteljstva, ki prihaja — večinoma iz mest — na naše podeželje brez zadostnega poznavanja razmer in kmetijske stroke. Od tu zahteve po čim prejšnji reformi naših učiteljskih, ki naj bi dala učiteljskemu naraščanju več strokovne izobrazbe iz kmetijske gospodarstva in gospodinjstva, s čimer bi se učiteljski ugled pri našem kmečkem prebivalstvu gotovo zelo dvignil. Od tega pojačanega ugleda bi imela korist prav tako naš kmet kakor učiteljstvo samo.

Te pritožbe niso nove, le da se v zadnjem času ponavljajo še z večjim poudarkom in s samozavestjo ljudi, ki so prepričani o pravilnosti svoje prognoze.

Kljub temu, da vsebujejo velik del resnice, je treba zahteve po globlji kmetijski strokovni izobrazbi na učiteljskih v vsi resnostjo odklanjati in sicer iz dveh bistveno važnih razlogov.

Prvič bi vsled povišanega števila učnih ur za kmetijskih pouk trpela pedagoška in didaktična izobrazba učiteljskega naraščanja, za kar so vendar učiteljska v prvi vrsti poklicana v življenje. V kolikor je reforma učiteljskih šol potrebna, se mora nanašati na poglobljeno pedagoško in ne na katero koli drugo strokovno izobrazbo.

Drugič je pa naravnost iluzorno, pričakovati od nekoliko pomnoženih ur teoretičnega pouka iz kmetijstva — kajti na učiteljskih je mogoče podajati samo teorijo — čudežev v izpopolnitvi učiteljeve izobrazbe iz tolikih in tolikih kmetijskih panog.

Iz tako reformiranih učiteljskih šol bi prihajali poslej na deželo slabši pedagogi in metodiki, a zato nič boljši kmetijski strokovnjaki.

Ugled učiteljstva bi po taki reformi ne zrasel, ampak padel.

Kaj tedaj?

Vsak človek si mora zaslužiti svoj ugled v svojem poklicu. Dokazati mora vsak trenutek svojega življenja, da mu je poklic, kate-rega si je izvolil in za katerega ga družba plačuje, nad vse resna stvar. Stanovski ugled izhaja iz stopnje poklicne odgovornosti.

Vzgoja je prav tako stvar srca kakor razuma. Mlad učitelj mora stremeti za tem, da ustreza tako prvi kakor drugi zahtevi pedagogike. Splošno teoretično podlago je sicer dobil na učiteljski, toda šele njegovo praktično udejstvovanje mu bo poglobilo pogled v vzgojno problematiko ter mu dalo ključ za razumevanje nešteto vzgojnih pravil, ki so mu ob študiju vzgojeslovja sicer udarjala na ušesa in ki jih je moral obnavljati pri izpitih, a mu niso mogla ustvariti pedagoške ideologije, ne se mu usidrati kot neomajna duševna obogatitev, ker niso bila porojena iz njegovih izkušenj. Šele večletna praksa ga pripelje nazaj do naučenih vzgojnih načel in tedaj se mu tudi odpre spoznanje, da ga je šola opremila s premnogimi resnicami in nauki, ki pa seveda, izolirani od prakse, ne morejo takoj od začetka spremljati in podpirati mladega učitelja pri njegovem delu.

Reforma učiteljskega ima prav v tem pogledu pred seboj najnujnejši, a obenem tudi najtežji problem: reorganizirati študij učiteljskega naraščanja tako, da mu čim bolj skrajšajo pot od izolirane teorije do spoznanja pravilnosti te teorije kot posledice njegovega praktičnega dela.

Z ozirom na vse to se nam zdi preuranjeno — čeprav osebno razumljivo in opravičljivo, vse malodušno vzdihovanje naših mladih tovarišev in tovarišic. Dvajsetleten človek ne zmore zbrati tudi pri najidealnejši predizobrazbi potrebne mere življenjske mo-drosti, ki je prav za vzgojiteljski poklic odločilnega pomena.

Važna je teorija in važna je praksa, a najvažnejši sta požrtvovalna predanost do svojega poklica in ljubezen do mladih bitij, ki so nam izročena v vzgojo in pouk. Vzgojiteljstva ljubezen oživlja razredno zajednico, pomaga mu z lahkoto preko najtežjih didaktičnih problemov, otroke pa spremlja iz šolske sobe v njihove domove, kjer še nadalje odmeva ob otroškem pripovedovanju in navdušenju v srcih njihovih roditeljev. Kogar otroci ljubijo in spoštujejo, tega tudi njihovi starši ne morejo sovražiti, pa bodisi da jim je to makar po partizanski disciplini sugerirano ali narekivano. Z ljubeznijo učitelja do otrok bo rasel tudi njegov ugled med odraslimi. Tu mora delati vsak učitelj na svoji lastni pedagoški izpopolnitvi, vse drugo mu bo navrženo.

## Borba za zvišanje prejemkov

Pretekli teden so vsa učiteljska društva kakor tudi ostale organizacije državnih uslužbencev poslale predsedniku ministrskega sveta g. Dragiši Cvetkoviću, podpredsedniku ministrskega sveta g. dr. Vladku Mačku in re-sornemu ministru brzojavke z zahtevo za zvišanje naših prejemkov. Prav tako so vsa društva poslala na ista mesta tudi sledečo

### spomenico

Jugoslovensko učiteljsko udruženje — sekcija za drav. banovino v Ljubljani — je razmotrivala položaj svojih članov, kakor v materialnem tako v pravnem pogledu in je ugotovila sledeče:

Da je uredba o znižanju prejemkov v l. 1935. poslabšala že itak težki materialni položaj državnih uslužbencev in upoko-jencev. Od tega časa dalje so cene življenjskim in ostalim kulturnim potrebščinam znatno poskočile, tako da so danes te cene do 50 % višje nego v letu 1935. Poleg tega so izredne vojne prilike dobrodošle dobičkarjem, da še bolj dvigajo cene vsem življenjskim potrebščinam, na škodo materialno najslabših slojev naroda državnih uslužbencev in upoko-jencev ter delavcev, ki so ostali brez zaščite. To je povod naglemu obubožanju državnih uslužbencev in upoko-jencev, ki vodi naravnost v bedo.

Tudi sam pravni položaj državnih uslužbencev in upoko-jencev je postal vse težji z uveljavljanjem zakona iz l. 1931., s katerim so prejšnji režimi odvzeli stalnost v službi in svobodo strokovnega organiziranja, kakor tudi svobodo njihovega profesionalnega tiska, nasprotno pa so dovolili diskrecijskemu pravu oblasti največji razmah, ter so zaradi tega uspehi uničiti moralo uslužbencev in upoko-jencev ter iz njih ustvariti volilno armado tistih strank, v čijih rokah je stvarno bila usoda vsakega poedinega uslužbenca.

Danes, ko kr. vlada rešuje mnoga državna vprašanja, ali pa je tik pred pristopom k njihovemu reševanju, s ciljem, da bi država v tej težki mednarodni situaciji mogla ravnodušno in mirno gledati v bodočnost, je neobhodno potrebno, da bodo poleg delovnega naroda uzadovoljeni tudi državni uslužbenci in upoko-jenci. Zaradi tega vidimo učitelji edino pot za izboljšanje svojega materialnega položaja v tem, da merodajni takoj sklepajo o sledečih zahtevah:

1. Zahtevamo, da se takoj izplača 13. plača državnim uslužbencem in upoko-jencem

kot prva pomoč zaradi izboljšanja težkega materialnega položaja, nastalega zaradi prehitre zadolžitve in ustavitve kreditov.

2. Zahtevamo, da se takoj povišajo plače vsem državnim uslužbencem in upoko-jencem, sedanjí draginji primerno, in sicer v draginjskih dokladah s tem, da se v bodoče te doklade avtomatično povišajo v primeru porasta cen.

3. Zahtevamo, da se sestavi iz predstavnikov vseh organizacij državnih uslužbencev in upoko-jencev komisija, ki bo zasledovala gibanje cen vseh življenjskih potreb in predlagala povišanja ali znižanja doklad za draginjo v zvezi z dviganjem in padanjem cen. Ta komisija mora biti v neposredni zvezi s kr. vlado, njeni predlogi pa naj se avtomatično rešujejo.

4. Zahtevamo, da se pred donajanjem novega U. Z. ukine čl. 76. U. Z., ker ovira svobodo profesionalnega organiziranja.

5. Zahtevamo kot neizogibno čim hitrejšo odobrenje dela Splošne zveze državnih in samoupravnih uslužbencev kraljevine Jugoslavije, ker se samo na ta način more ustvariti potrebna vez med državnimi in samoupravnimi uslužbenci in kr. vlado, ki je obojestranske važnosti, ter koristna za ves narod, in se le na tej podlagi morejo vzgojiti pravi narodni uslužbenci.

6. Izenačenje plač ženskih in moških državnih uslužbencev in upoko-jencev.

7. Zahtevamo nov zakon o uradnikih in zakon o državnem železniškem osebju, ki bi zamenjala sedanja nedemokratska zakona.

8. Pri izdelovanju novih zakonov naj enakopravno sodelujejo tudi naši predstavniki.

V Ljubljani dne 12. januarja 1940.

### Odgovor na brzojavke

Vsa društva, ki so poslala brzojavke, so prejela od predsedstva ministrskega sveta sledeči odgovor:

»Gospod predsednik je prejel vašo brzojavko, v kateri ste obrazložili stanje uradništva. Obveščam vas, da se bo kmalu ustreglo vaši zahtevi.

25. januarja 1945.

Beograd.

Po odloku  
predsednika ministrskega sveta  
Šef kabineta:  
Podpis.

## Pripravniki — šolski upravitelji na više organiziranih šolah

V svrhu vprašanj, ki smo jih kot nujna obravnavali in do katerih smo zavzeli svoje načelno stališče, sodi tudi uprava ljudske šole v organizacijskem, administrativnem in personalnem pogledu. Iz naših načelnih spoznanj so same po sebi rezultirale zahteve po izpremembi obstoječega sistema in prakse, ki in v kolikor sta se pokazala v teku let za neprimerna in škodljiva. Brez dvoma je, da je možno večino naših zahtev rešiti le z izpremembo obstoječih zakonskih določb. Vendar pa je v vsem kompleksu vprašanj, zadevajajočih upravo šole, tudi mnogo takih, ki se dajo zadovoljivo rešiti že samo s strogim in doslednim izvajanjem obstoječih zakonskih določb. Eno od teh vprašanj je vprašanje postavljanja in razreševanja šolskih upraviteljev v obče in posebej še postavljanje učiteljev pripravnikov za šolske upravitelje na više organiziranih šolah, na katerih službujejo tudi starejši učitelji. Koliko je točno v Sloveniji takih primerov, nam je danes še težko reči. Dejstvo pa je, da jih je več. In to nam narekuje dolžnost, da to vprašanje razsvetlomo s stvarnega in pravnega vidika in pokažemo na absurdnost in škodljivost, dosežemo odpravo obstoječega stanja in preprečimo, da bi se taki primeri v bodočnosti ponavljali.

Zakon o ljudskih šolah nalaga šolskim upraviteljem važno in odgovorno delo. Šolski upravitelji po določbah zakona niso samo upravni administrativni organi, marveč istočasno tudi voditelji vsega učnega in vzgojnega dela na šoli. To njihovo instruktivno delo, ki ga morajo izvrševati nasproti podrejenemu učiteljstvu v vsem obsegu nalog, ki jih vrši ljudska šola, je neprimerno težje, važnejše in odgovornejše od administrativnega dela. Izvrševanje te posebne dolžnosti zahteva zato od šolskega upravitelja poglobljenega znanja in izkušenj pri vzgojnem in učnem delu. Zakon sam smatra instruktivni del upraviteljskih dolžnosti za najvažnejši, zato navaja te dolžnosti kot prve in jih posebno poudarja.

Šolski upravitelj vrši po določbah zakona neposreden nadzor nad učiteljstvom, ki mu je dolžan dati tudi potrebne pedagoške in metodične napotke in napotke za poglobitev strokovne izobrazbe.

Iz § 114. zakona o ljudskih šolah, ki taksativno našteva posebne dolžnosti šolskega upravitelja, je razvideti, da je šolski upravitelj dolžan: voditi neposreden nadzor nad poukom in vzgojo; paziti, da se učitelji drže predpisanih učnih načrtov in programov ter navodil; nadzorovati delo in vedenje učiteljev in veroučiteljev glede na sam smoter ljudske šole; voditi seje krajevnega šolskega sveta, ki rešuje vzgojna in učna vprašanja na šoli; dostavljati nadrejenemu oblastvu predloge za napredovanje pouka in omenjati pri tem zlasti nemarljivo in nesposobne učitelje.

Upravitelj torej kot neposredni šef pregleduje učiteljevo vzgojno in učno delo in izreka o njem svojo sodbo, pa tudi sodbo o lastnostih učitelja samega, ki ga označuje nasproti višjim oblastvom kot vzgojitelja, učitelja in državljana. Jasno je, da more vršiti te dolžnosti samo oni učitelj, ki ima sposobnosti za to, ki je pedagoško razgledan in si je nabral potrebnih izkušenj v svoji pedagoški in učni praksi. S tega vidika je izhajal tudi zakonodavec pri donošenju določb § 113. zakona o ljudskih šolah, ki govore o postavljanju šolskih upraviteljev. V odstavku 3. cit. določbe veže začasno izpopolnitev upraviteljskega mesta na prvenstveno pravico najstarejšega učitelja dotične šole. Stalno izpopolnitev upraviteljskega mesta prepušča sicer kot diskrecijsko pravico ministru prosvete, vendar pa jo omejuje s priznanjem prvenstvene pravice tistemu učitelju v kraju, ki se je izkazal s svojim delom v šoli in zunaj nje. Iz obeh odstavkov § 113. zakona o ljudskih šolah je razvideti stremeljenje, spravitvi v sklad določbe o postavljanju z dolžnostmi naloženimi šolskim upraviteljem v § 114. V § 113. misli zakonodavec vedno na tistega učitelja, ki ima največje kvalifikacije v kraju in ki bo zato v relativno največji meri lahko zadostil dolžnostim § 114. Iz nalog § 114. in iz določb § 113. zakona o ljudskih šolah jasno sledi, da postane upravitelj na više organizirani šoli s starejšimi učitelji lahko samo starejši učitelj. Zato stoji v opreki z duhom in tekstom teh določb vsi oni primeri, kjer so izredno mladi učitelji in celo učitelji pripravniki šolski upravitelji na više organiziranih šolah s starejšimi učitelji. Učitelji pripravniki se z

delom dejansko šele pripravljajo za redno učiteljsko službo, in zato v stroki, za katero se pripravljajo, ne morejo biti šefi, svetovalci in voditelji starejših učiteljev. Le nenormalnim razmeram, v katerih vpliva strankarska politika na ljudsko šolo, je pripisovati, da obstojajo pri nas taki primeri. Neobhodno pa je potrebno tako zaradi določb zakona, kakor zaradi stvarne škode, ki nastaja iz tega za učiteljstvo in ljudsko šolo, da se slednjič dokončno uredi tudi to vprašanje.

## Odkod sredstva?

Od vsepovsod se zgrinjajo grozeči oblaki. Tudi nad našo državo. Mogoče je, da jih bo razgnal kak veter, lahko pa je tudi, da nas potegnejo v divji vrtinec sovražnih elementov. Pripravljeni moramo biti na pasivno in aktivno obrambo naše svobode. Če bomo na znotraj razdvojeni, nas bo vihar razbil. Temelj, na katerega lahko zidamo našo bodočnost v teh nevarnih dneh, je neomajana ljubezen do svobode, do naroda, do države. Samo taka ljubezen nas lahko naredi tako trdne, da se bo ob nas razbil vsak naval sovražnih sil.

Odpor proti sovražniku nas mora z enako močjo zajeti vse brez izjeme. Med nami ne sme več biti razlik. In zopet bi moral prevzeti učitelj iniciativno. Njemu, ki pozna ljudstvo, je poverjena naloga, da v tem ljudstvu utrdi državljansko misel in ljubezen do domovine. Učitelj bo to rad storil, če bo imel vse pogoje za tako delo. Pomagal bo tudi na tak način braniti državo, tisto državo, ki je vsa prežeta velike volje, da se brani na vseh poljih in z vsemi sredstvi.

Kdo je država? Smešno je, da moramo po dvajsetih letih državne svobode tolmačiti ta pojem. Smešno, toda potrebno. Pri nas se je pojem države tako izkrotovičil, da pod tem pojmom navadno razumemo obstoječi režim. V resnici pa smo država uradniki, nameščenci, obrtniki, trgovci, kmetje, delavci — mi vsi.

Zato se bo učitelju kaj lahko primerilo, da ga bo preprost človek upravičeno zavrnil, češ ljubezen gre skozi želodec. Kaj naj na to odgovori učitelj, če na lastni koži čuti pomanjkanje. Ali sploh more imeti toliko volje, da se tudi na polju državljanske vzgoje najširših plasti naroda udejstvuje z vso energijo?

Edino uspešna podlaga za tako vrsto vzgoje je nujno izboljšanje gospodarskih razmer vseh državljanov, ne samo nekaterih.

Treba je večjih plač uradništvu, nameščencem in delavcem. Obrtnik in trgovec bosta prišla na svoj račun, ako bodo konzumenti tako plačani, da lahko konzumirajo njihove produkte. Kmet bo lahko spravil svoje prideleke v denar in tako bo tudi njemu pomagano.

Cene vseh življenjskih potrebščin stalno rasejo. Tudi takim, ki se proizvajajo in pridelujejo doma. Časopisi so pisali, da je sedaj visoka konjunktura, ki jo je treba izbiti, ker bo država imela od tega samo dobiček.

— V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

### Usebina:

Za ugled stanu.

Borba za zvišanje prejemkov.

Pripravniki — šolski upravitelji na više organiziranih šolah.

Odkod sredstva?

Naloga ljudske šole in učni načrti.

Novi razgledi.

Pisma s podeželja.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Striček.

LISTEK: Butalski detektivi.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Stanovska organizacija. — Naša gospodarska organizacija. — Šolski radio. — Učiteljski pevski zbor. — Novosti na knjižnem trgu.



Povišanje plač zahtevamo v interesu nas vseh. S to našo zahtevo postavljamo samo enega izmed glavnih temeljev za pasivno obrambo domovine. Sredstev za to povišanje ne bo treba dolgo iskati. Žrtvujejo naj jih tisti, ki imajo od momentane trgovske kon-

junktore ogromne dobičke. Nihče ne more zahtevati idealizma od širokih ljudskih plasti, če tega idealizma ne poznajo tisti, ki obstoječe razmere izkoriščajo samo v lastno dobro. H. H.

## Naloga ljudske šole in učni načrti

### Načelno stališče k resoluciji „Kmetijske zbornice“

Naloga ljudske šole je, usposobiti mladino za resnično življenje. Da more šola zado- stiti temu načelu, mora biti vzgojno delo pove- zano s stvarnostjo, t. j. z gospodarskimi, socialnimi in kulturnimi prilikami vasi.

Tem principom v marsičem ne zadovo- ljujejo današnji učni načrti. Prvič imajo do podrobnosti predpisano snov za vse predme- te in vse razrede. Opredeljena snov je enaka za vse šole v državi. S tem je učitelju od- vzeta možnost izbire snovi glede na življenjs- ke razmere šolskega okoliša. Kako more biti pouk domoroden, ko so točno in do podrob- nosti predpisane obravnavne teme! Kako more biti enaka snov realna slika danih raz- mer vasi v Slovenskih goricah in istotako nek- je v Južni Srbiji. Saj je vendar med tema vasema tolika razlika v gospodarskem, soci- alnem, kulturnem, narodnostnem, verskem in družabnem oziru! Pedagoški princip je, da mora biti vzgojstvo povezano s stvarnostjo. Drugič so predpisani učni predmeti in obrav- navne teme. Tem predmetom so točno do- ločene ure. Natančno predpisana snov pa otežuje kompleksno ali delovno obravnavo. Učitelj se mora strogo držati predpisanih ur in določenih tem. Učni načrt sam forsira predmetni pouk. Paradokso je zahtevati obravnavo v delovnih enotah, ko vendar učni načrt s svojimi temami tega ne dopu- šča! Sicer se dajo nekateri predmeti koncen- trirati, vendar je ta koncentracija le polovi- čarska. Vso točno opredeljeno snov ne mo- remo vedno strniti v del. enotah, n. pr. v zemljepisju je predpisana Jugoslavija, v zgo- dovini pa obravnavajo Egipta. Koncentracija je navadno zunanja, najpogosto notranja zveza med poedinimi predmeti in obravnavalnimi snovmi. Resničen delovni pouk zahteva, da so predmeti sami po sebi združeni v kom- plesku. Problem ali kompleks mora biti vzet iz resničnega življenja. Izhodišče in vračali- šče vsega šolskega dela mora biti v gospo- darskih, kulturnih, verskih in socialnih prilik- ah, t. j. v kmečkem občestvu.

Gornja izvajanja jasno pričajo, da je napačno naziranje, da naj ljudska šola posre- duje zgolj splošno naobrazbo, t. j. da naj se učence učijo vse predmete in vso predpisano snov. Z drugimi besedami, učence naj se nau- čijo zgolj mehanično računati, gladko čitati in lepo pisati. Drugo, zadnje čase posebno pogosto, mnenje pa je, da naj ljudska šola pripravljajo mladino za poklicno kmečko delo. Zagovorniki tega naziranja utemeljujejo svo- jno trditev s tem, da ostane 95 % mladine na kmečki grudi in je zato naloga šole, da goji več »kmetijstva«.

Katero mnenje je pravilno? Nobeno! Ljudska šola ne sme pospeševati zgolj meha- nične splošne naobrazbe, še manj pa sme postati neka strokovna kmetijsko - ljudska šola. Prvič je potrebno, da ima učence nekaj splošne izobrazbe, perden sploh moremo govo- riti o kakšni nadaljni kmetijski ali kakšni drugi izobrazbi. Najprej mora znati učence logično čitati, razumno računati, pravilno misliti in snažno pisati. Brez teh elementarnih »veščin« ni govora o kakšni drugi izobrazbi. Edino splo- šna naobrazba, ki se izvaja po nekem dolo- čenem načrtu, je osnova, ki jamči za napre- dek ljudskega šolstva. Nadalje ne smemo pozabiti, da je ljudska šola v prvi vrsti vzgo- jevalnica, ki naj mladino vzgoji v dobre in poštene državljane. Tretjič bi bila gospodar- ska izobrazba preveč enostranska. Učitelj mora črpati obravnavno snov iz resničnega

življenja, t. j. iz gospodarskih, socialnih in kulturnih prilik vasi. Torej ne zgolj iz go- spodarskih panog! Otroci v teh letih še ni poklicno usmerjen in kar je še važnejše: kmet ni le v odnosu do svojega dela (potem bi bil le poljedelec!), temveč je v stiku z vsemi »življenjskimi« činitelji: z družino, va- sjo, občino, banovino, državo, z različnimi go- spodarskimi (banke, hranilnice, davkarji!), socialnimi, kulturnimi in verskimi zajednica- mi. Važen ni le odnos do zemlje, temveč še važnejše je razmerje do občestva. Najprej človek, dober in pošten član človeške zajed- nice, šele potem poljedelec, sadjar, gozdar, vinogradnik itd. V našem veku kolektivizma tudi kmet ne more ostati sam, temveč mora iskati stik z vsemi činitelji občestvenega živ- ljenja. Ta razmišljanja nam v žarki luči ka- žejo življenjsko povezanost kmeta z družbo ter nam nazorno pričajo, kako zgrešena je ozka poklicna izobrazba. S tem seveda ne tr- dimo, da bi smela ljudska šola docela zane- mariti pripravo na poklicno delo. Odklanja- mo strokovno izobrazbo iz vseh kmetijskih panog, in se zavzemamo za praktično življenjs- ko obravnavo realnih problemov vasi. Šola mora gojiti čut skupnosti in zavest odgovor- nosti do kmečkega občestva. Posredovati mora življenjsko izobrazbo, t. j. ne poklicno, temveč mora učence predvsem opozoriti na socialne, kulturne in gospodarske probleme ter pripraviti mladino za aktivnejše udeležev- vanje v narodni, gospodarski in človeški za- jednici. Če bo šola to zanemarila, bo učence morda postal dober poljedelec, gozdar, vino- gradnik, v občestvenem življenju pa bo suha in mrtva veja. Učence mora spoznati vse te činitelje ter jih mora pravilno vrednotiti za korist vaše in narodne edinice. Vsaka eno- stranska strokovna izobrazba je smrt za ljud- sko šolo.

Vprašali boste: Kakšen bi naj torej bil učni načrt glede na spredaj postavljeno smot- er? Res je, da sedanji ne ustrezajo. Toda imajo tudi svojo dobro stran. S svojim siste- matičnim načrtom pospešujejo splošno na- obrazbo, ki je za vsakega kulturnega človeka nujno potrebna. Učence mora dobiti v ljud- ski šoli temeljno podlago, t. j. se mora nau- čiti razumno misliti, pravilno pisati, logično čitati in dobro računati. Seveda se mora načrt prav tako ozirati na resnično življenje ter mora upoštevati načelo domorodnosti in živ- ljenjske bližine. Najbolj bo zadovoljil tem principom okviren načrt, ki bo dopuščal svo- bodnejšo izbiro učne snovi in bolj življenjs- ko obravnavo. Pospeševati mora torej splo- šno naobrazbo v življenjsko kompleksnem delu. Okvir bo izpolnil vsak učitelj z živim življenjem. Nikoli pa ne smemo dopustiti, da bi se ljudska šola izpremenila v kmetijs- ko.

Še na eno stvar moramo opozoriti. Ali je glede na smoter ljudske šole potrebna kmetijska izobrazba učiteljstva? Ne trdimo, da bi ne bila potrebna praktična in poljudna obravnavo problemov iz posameznih kmetijs- kih panog. Toda neka druga naloga učiteljs- ča je važnejša: vzgoja vrednega in razum- nega človeka, t. j. oblikovanje učiteljeve osebnosti. Osebnostna vrednost in resnična volja ter ljubezen do mladine — to so vrednote pra- vega učitelja. Drugo pa bo učitelja naučilo resnično življenje.

Naloga učitelja in ljudske šole je vzgoja mladine v poštene člane resnične življenjske zajednice, t. j. vzgoja za dobre, poštene in značajne kmete — in ne za poljedelce!

može na kozarec vina in se zasedimo nekoli- ko v noč, kdo bi mu oponašal, resne pogovo- re imamo in vse polno skrbi za javni blagor in nekoliko »mijače je pač malenkost in ne pride v poštev.«

Župan je zadovoljno pokimal in se za- hvalil:

»To se mi je že itak zdelo, da o meni ne more biti govora. Prav tako ne o vas, moške. Velike skrbi leže na vaših ramenih, dan za dnem si ubijate glave z občinskimi posli in če se vsako leto parkrat poveselimo, je to vse naše plačilo. Prav res moramo najti nekoga drugega, ki je kriv.«

In znova so se zagledali v mizo in neka- teri so si grizli nohte, župan si je pa svečano prižgal smrdljivo pipo. Oči so mu iskale med možmi, dolgo so lezle od obraza do obraza, nato so se ustavile na višnjem nosu kr- čmarja Brenčeta.

»Kaj misliš, krčmar Brenče, če nisi ti kriv? Saj dokler je bila v fari ena sama krčma, se ni toliko popivalo in nekaj več miru je bilo ponoči. Ali ne pade nekoliko greha nate?«

»To ni res!« je poskočil Brenče in dvig- nil roki, kakor bi hotel priseči. »Prav nič več se ne popije, kakor poprej. Samo izgubo imam s krčmo, dasiravno točim najboljša dal- matinska vina in če bo šlo še kako leto na- prej kakor gre letos, bom vse skupaj zaprl in prenehal s kupčijo. In ali ne bo občina udarjena, ko bo dobila manj davkov.«

»Tisto je res,« je dejal župan po krat- kem premisleku, »ti si velik davkoplačevalec, tebe nikakor ne moremo obtožiti, sami sebi vendar ne bomo izpodjedali tal. Pa kdo bi bil kriv? Obljubi sem gosposki, da bomo našli krivca. Pomagajte mi!«

Spet so možje nekaj zabundali in pove- silili glave. Pa se je že oglašil drugi krčmar:

## Novi razgledi

V vsem našem notranjem življenju se pojavljalo izpremembe, ki streme za tem, da popolnoma in temeljito prevzrejo ono, kar je bilo. Nočemo se spuščati v razglabljanja, kakšno je bilo ono preteklo, dobro ali slabo, zgodovina bo nepristransko sodila preteklost in sedanost.

Ostane dejstvo, da se stvari izpreminja- jo, da se ustvarja pri nas nov red, ki hoče vsako stvar potisniti na neko, zanj določeno mesto. Kakšni in čigavi interesi bodo pri tem vodili in po katerih načelih se bo vsaka stvar odrezala na svoje mesto, ni znano. Mo- remo pa sklepati, da bo usoda vseh takšna, kakršno bo razpoložene odločujočih do stvari, ki ji bodo sodili mesto. Novi red bo odzval nazorov in dejanj tistih, ki ga vstvar- jajo.

Preteklost se označuje kot doba centra- lizma, birokracije, korupcije in vseh slabih izrastkov absolutističnih vlad, ki so se na- slanjale na svojo upravno silo.

Novi red se proglašuje za pravičnega, de- mokratičnega, avtonomnega in poštenega ter poudarja, da hoče idealno služiti ljudskim množicam. Ne bomo razpravljali o pojavih, ki dokazujejo, da hočenje še ni doseglo ure- sničenja, omenili bomo samo primer, ki do- kazuje, da hoče sistem množicam ugajati, dočim je koristnost dvomna.

Novi volilni red onemogoča državnim, banovinskim in občinskim uslužbenecem pa- sivno volilno pravico. Voljeni morejo biti za- stopniki najrazličnejših stanov in družbenih plasti, samo javnemu uradniku, ki predstavl- ja številčno zelo močan stan in tvori naj- večji del našega izobraženstva ter kakovost naravnega državnega ustroja, se jemlje ono, kar se nudi tudi najbolj zaostalemu neusluž- bencu.

Kakšni nagibi so odločali za odvzem pa- sivne volilne pravice javnim uslužbenecem, ni znano. Verjetno so odločali oni, ki so se že prej tolkkrat uporabljali, naj bo uradnik sa- mo poslušen izvrševalec vladnih odlokov. Pri tem se navikuje možnost, da uradnik kot kan- didat ne more biti enako pravičen do volil- cev, da bo pristranski in da more zlorabiti moč, ki mu jo daje služba, v lastne stran- karske namene.

Nočemo podpirati prejšnji volilni red, ki je določal, da mora poslanski kandidat - urad- nik, za čas kandidature podati ostavko na drž. službo. Niti nočemo dajati receptov, ka- ko naj se pristranskemu uradniku zavije vrat. Vse to znajo brez naših nasvetov spretno urediti. Ugotavljamo samo, da so načela de- mokracije, ki so zdaj najbolj v modi in se razglašajo na vsa usta, samo način, kako naj se voz zapele tja, kamor se hoče. Zato trdi- mo, da hoče sistem ugajati, ni mu pa za cilj demokratična pravičnost, ki vsem enako da- je in vsem enako jemlje. Po preteklosti, ki se je obešala na izobraženstvo in meščanstvo, hoče sedanost voziti po kmetijskih zelnikih, ter greši isti greh, ki je bil v preteklosti stor- jen, da sistem ni vseljidski in obče pravičen.

Ker pa ne more biti za celoto koristno, če se en ali več njenih delov zastopavlja, ne moremo soglašati z novim volilnim redom, ki jemlje uradništvu možnost aktivnega sode- lovanja pri vodstvu države.

Tako znajo učitelje v parlamentu zastopati analfabeti in gimnazijo in profesorje biv- ši ljudskošolski učenci, poštarje in železni- čarje pa mogoče gostilničarji — pa brez za- mere, niso ti krivi, da bodo morali zastopati stvari, ki se jih niso učili. Le univerzitetni profesorji bodo lahko zase govorili, za bana- vinske in občinske uradnike bodo pa mogoče skrbeli advokati.

Mogli bi upati, da bi vodilni člani vlade našli stik s stanovskimi društvi javnih usluž- bencev in bi se na ta način nadoknadila od- sotnost zastopnikov poedinih strok, brez ka- terih si ne moremo misliti uspešnega in ko- ristnega državnega ustroja. A preteklost je

pokazala, da vodstvo, ki je bilo izbrano, da štiti in neguje interese vseh članov te države, ni hotelo sodelovanja z učiteljsko organizaci- jo, ter da je na škodo šolstva in prosvete brez potrebe premeščalo učiteljstvo in ga oškodovalo pri napredovanjih.

Tako nam tudi bodočnost, z ozirom na zabranjeno pasivno volilno pravico, kaže kaj malo rožnate zarje za prospeh uradništva, ker so ga že v naprej izločili od svobodne be- sede v parlamentu in od odločilne moči za delo, za katerega je usposobljen in odgo- voren.

Tako se nam za naprej še v večji meri obetajo strici, ki bodo za naše glasove in po- nižne prošnje barantali z našo usodo in uso- do šolstva. Tako se bo še v naprej govorilo o klečeplastvu uradništva, o manjvrednosti učiteljstva, ki bo moralo odgovarjati za ne- uspeh svoj in šolstva, čegar ni hotelo in proti čemer se je borilo.

Ker moramo v vsakem času povzdigniti glas v obrambo pravic in ker je po prirodi naše službe same, nam nalozena skrb za šol- stvo, zahtevamo, da se vstvari stanje, ki bo nudilo pravo mesto učitelju kot človeku, kot uradniku in prosvetnemu delavcu še posebej.

Ker dosedanje vrednotenje učitelja, nje- govega dela in šole ni dalo koristnih rezulta- tov ne za učitelja, ne za šolo, moramo po- iskati nova pota za uspešno šolsko delo.

Najprilodnejše sodelovanje med učitelj- stvom in vodstvom državne uprave je možno po učiteljski zbornici. Samo tesno sodelova- nje med njo in prosvetnim ministrstvom mo- re vstvariti zdrave pogoje za uspešno šolsko in prosvetno delo. Preko učitelja ali celo proti njemu, pa je nemogoče voditi šolsko delo.

Novi volilni red je zopet poizkus, na ka- tero mesto naj se postavi uradništvo. To pot so ga dali v ozadje, da ne bo v napoto pri raznih novih ukrepih. Ker pa je to proti na- ravnemu zakonu enakopravnosti, bo žel enak uspeh, kakor vsi podobni poizkusi, ki niso videli obče, splošne pravice.

Zato je naša prva zahteva, da se da pa- sivna volilna pravica tudi javnim uslužben- cem, ker nočemo biti stolček za razne podpla- te, ki bodo stopali po nas.

Rešitev je v obči enakopravnosti in v sodelovanju prosvetnega ministrstva z učiteljsko zbornico, a dokler te ni, z njegovo stanovsko organizacijo. Db.

## Učiteljska fiskarna

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani dobite vsakovrstne zvezke za šolo v brezhibni izdelavi. Vsak zvezek je oprem- ljen z dobrim pivnikom. Potrebujete noteze, bloke, beležnice, nabavite si jih istotam.

—t Kadar boste potrebovali kakršno koli obliko in barvo pisarnskega papirja, zapo- mnite si, da ima Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani veliko izbiro.

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljub- ljani ima veliko zalogo razglednic. V vsakem oziru boste postreženi, če si jih ogledate.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pi- sarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

Znova so povsili glave, župan je bil je- zen, ker mu je ugasnila pipa, iskal je kresil- nik in jezno godrnjal. Naposled se je krčmar- ju Brenčetu zasvetilo lice.

»Ga že imam!« je vzkliknil navdušeno in poskočil. »Tudi jaz dam po seji bokal naj- boljše za dobro misel.«

»Kdo je krivec?« je počasi vprašal žu- pan in pogledal izpod čela.

»Nihče drugi kot učenik, kdo naj pač bo, ali ne?«

»Učenik,« se je popraskal eden, »saj ta ne gre nikoli v krčmo. Kdo ga je že videl pijanega?«

»Prav zato je krivec. Tako obnašanje je sumljivo. In nekoga pač moramo najti. Kaj se vam zdi?«

Tudi drugi krčmar je pritrdil. To pač ne more biti pravičen človek, če nikoli ne pride v njegove krčmo. Ali vendar tega ne razu- mejo?

Počasi so vsi pritrdili. Tudi župan se je potolažil. Nekdo mora biti kriv, kaj pa ho- čejo!

In čez štirinajst dni je dobil stari učenik dekret, da je premeščen iz Butal v hribe. Za- čudil se je in šel vprašat, kakšen da je vzrok in kdaj se je pregrešil.

»Tako in tako,« je dejal župan, »ljudstvo vas je obsodilo, da ste kriv tega pijančevanja in ponočevanja, vse te nemorale, ki se je začela širiti pri nas.«

Učenik je zmajal z glavo, da to pač ni mogoče. Župan je pa svarilno povzdignil prst, da ljudstvo že ve, kaj dela in da se nikoli ne zmoti.

Učenik se je pobožno pokrival in odšel v hribe, zakaj ljudstvo je nezmotljivo in od- krije vsak greh.

M. Nagajka:

## Butalski detektivi

Sešli so se butalski možje, tako rekoč sol naroda, in težke skrbi so jih prevzemale. Huda žival se je razmnožila po Butalah, segla je z ostrimi kremplji skoraj v vsako hišo in napolnila vso dolino s trepetom. Bila je ta žival pijančevanje in duhovni gospod je ne- prestano grmel z lece, da je treba nekaj ukre- niti, da se ne bo mladina pohujševala in za- pravljala denarja. Bila je pa vse skupaj težka stvar, oba krčmarja sta bila občinska moža in možje niso hoteli pljuvati v lastno skledo, že zaradi tujskega prometa ne in zaradi pri- jateljstva.

»Težka stvar, zares težka stvar,« si je pogladil dolgo brado sivi župan. »Take na- loge še nismo imeli pred seboj. Bilo je že mnogo stvari, celo zelo nujne so bile, na primer kidanje snega in preganjanje kobilic, tega alkoholnega vprašanja se pa še nismo to- tilo. Kaj mislite, tovariši, nekaj bo vendarle treba ukreniti. Vsekakor moramo poiskati, kdo je kriv pohujšanja in nemorale, kdo je to zanesel med naše čednostno ljudstvo, kdo se ni zadosti uprl.«

»To je treba premisliti, seveda,« so se oddahnili vsi možje. Zagrebli so si roke v brade in lase in pričeli misliti.

»Župan na noben način ni kriv,« je dejal končno eden, »tega sploh ne smemo misliti. Župan je častivredna oseba in ga ne smemo ponižati. Kdaj se je še slišalo, da bi se butal- ski župan ne brizgal za blaginjo svojega na- roda, kdo je že opazil, da mu ne daje ob vsaki priliki dobrega vzgleda. Ali je dal že kdaj župan razglasiti, naj mladina popiva in naj ponočuje? No, če sem in tja povabi nas